



MELLÉKLETEK

Pápakovácsi

- | | | |
|----|---------------------------|-------------|
| 1. | Bibliográfia és források. | 62-63. old. |
| 2. | Összefoglaló táblázatok. | 64-65. old. |
| 3. | Helyi védelmi rendelet. | 66-71. old. |
| 3. | Térképek. | 72-74. old. |

Irodalom.

Pápakovácsi.

- * A veszprémi egyházmegye papságának névtára. Veszprém, 1975. 265-266.
- * CSÁNKI Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában. Budapest, 1897. 239.
- * CSER István: Pápakovácsi. R. k. plébániatemplom. 1992. Kézirat a KÖH gyűjteményében.
- * CSER István: Pápakovácsi. Ref. templom. 1992. Kézirat a KÖH gyűjteményében.
- * CSER István: Pápakovácsi. Somogyi-Wallis kastély. 1992. Kézirat a KÖH gyűjteményében.
- * Emlékhelyek Veszprém megyében. (Főszerk.: BÁNDI László). Veszprém, 1996. 232.
- * FEJES Imre: Veszprém megye közigazgatási beosztása és tanácsi vezetői 1945-1981. Veszprém, 1982. 209-210.
- * GHENTHON István: Magyarország művészeti emlékei. Budapest, 1954. I. Dunántúl. 245-246.
- * H. SZABÓ Lajos: Millenniumi emlékek Veszprém megyében. 2000-2001. Pápa, 2001. 154.
- * HORVÁTH Elek – TÓTH Endre: Pápa megyei város múltja, jelene és környéke. Pápa, 1935. 164.
- * ILA Bálint – KOVACSICS József: Veszprém megye helytörténeti lexikona. Budapest, 1964. 324-325.
- * Koppány Tibor: Pápakovácsi. Római katolikus plébániatemplom. Én. Kézirat a KÖH gyűjteményében.
- * KOPPÁNY Tibor: Középkori templomok és egyházas helyek Veszprém megyében. Veszprém megyei Múzeumok Közleményei, 8. 1967. 139.
- * MIHÁLYI Ernő: A magyar falu egyházművészete. Pannonhalmi Szemle, IX. 1934. 63.
- * NEMESBÜKI András: Községeink története A-tól Z-ig. Veszprém, 1986. 209-210.
- * NY. NAGY Iván: Pesty Frigyes kéziratos helynévtára. Történelmi Veszprém megye. Pápa, 2000. 153-154.
- * PFEIFFER János: A veszprémi egyházmegye történeti névtára (1630-1950). München, 1987. 67, 242, 271, 305, 363, 540, 835, 888, 908, 928, 1039, 1066, 1081, 1093, 1102.
- * PFEIFFER J.: A Veszprémi egyházmegye legrégibb egyházlátogatásai (1554-1760). Veszprém, 1947. 139.
- * REIZNER J.: A gróf Esterházy család pápai levéltára. Történelmi Tár, 1893. 615.
- * SONNEVEND Imre dr. – MEGYER Csaba: Balaton-felvidék Nemzeti Park igazgatóság. Én. Hn. 1-12.
- * STANKOVICS Gyuláné: A pápakovácsi katolikus templom. Pápakovácsi, 2002. 1-24.

- * SZALAY Jeromos dr.: Vidovics Ágoston. Különlenyomat a Pápai Szent Benedek rendi Katolikus Szent Mór Gimnázium 1939/40. évkönyvéből. Pápa, 1940. 14-15.
- * VÁLYI András: Magyar országnak leírása. Buda, 1799. II. köt. 421-422.
- * Veszprém megye földrajzi nevei. (Szerk: BALOGH Lajos és ÖRDÖG Ferenc). II. Pápai járás. Budapest, 1987. 240-245.
- * Veszprém megye mezőgazdasági termelőségvetkezetei 1948-1983. Veszprém, 1985.
- * Veszprém megye kézikönyve. (Szerk.: HAMAR Imre). Veszprém 1998. 428-429.
- * Veszprém megye műemlékjegyzéke. Budapest, 1990. Kiadja az Országos Műemléki Felügyelőség (ma: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal).
- * Veszprém megye régészeti topográfiája. Írta: DAX Margit, ÉRI István, MITHAY Sándor, PALÁGYI Szilvia, TORMA István. Budapest, 1972. 209-210.

Rövidítések:

CIL.	Corpus Inscriptiorum Latinorum.
OL. Dl.	Országos Levéltár
PHM.	Pápai Helytörténeti Múzeum
VBM.	Veszprémi Bakony Múzeum

Pápakovácsi. Összefoglaló táblázat.
Nyilvántartásba vett értékek.

A jelölt objektumok:

M * Országos védelem alatt állnak

H * Helyi: védelem alatt állnak (illetve javaslatok)

	Megnevezése	Címe	Kategória	Datálása	Állapota	Kód	Hrsz.
A. ORSZÁGOS VÉDELEM ALATT ÁLLÓ EMLÉKEK (MŰEMLÉKEK)							
1	Római kat. templom	Fő u.	egyházi		jó	M 5091	148.
2.	Somogyi kastély	Fő u. 20.	önkormányzati		közepes	M 5094	106.
3.	Nep. Szt. János sz.	Fő u.	önkormányzati	1794	jó	M 5092	147.
4.	Szt. Vendel szobor	Fő u.	önkormányzati	18. sz.	közepes	M 5093	88.
5.	Láp-rét	Attya-pusztá	állami	Kezelő: Balaton-felvidéki Nemzeti Park		K. K.	
B. NYILVÁNTARTÁSBAN VETT OBJEKTUMOK							
	Megnevezése	Címe	Tulajdon	Datálása	Helyi védelem alatt álló	Helyi védelemre javasolt	Hrsz.
1. ÉPÜLETEK							
6.	Református templom		egyházi			H	88.
7.	Lakóház	Devecseri u. 10.	magán			H	133.
8.	Lakóház	Fő. u. 12.	magán			H	117.
9.	Lakóház	Fő. u. 22.	magán				102.
10.	Lakóház	Fő. u. 45.	magán			H	95.
11.	Lakóház	Fő. u. 63.	magán			H	82.
12.	Lakóház	Ilona. u. 8.	magán				171.
13.	Lakóház	Ilona. u. 9.	magán				172/2.
14.	Lakóház	Ilona. u. 10.	magán				174/2.
15.	Lakóház	Kis. u. 24.	magán				71.
16.	Lakóház	Kis. u. 26.	magán				72/4.
17.	Lakóház	Séd. u. 20	magán				2.
18.	Kovács malom		magán				11.
19.	Malomépület		magán				
2. Területi védelem.							
20.	Somogyi-kastély területe	Fő u.	önkormányzati		H		106/4, 106/5.
21.	Római katolikus templom környezete	Fő u.	Önkormányzati		H		148.
22.	Református templom környezete	Fő u.	önkormányzati		H		88.

2. SÍREMLÉKEK. Római katolikus temető.

23.	Temető területe				H			01.
25.	Síremlék	Temető	Magasházy János	1813.		H		
26.	Síremlék	Temető	Gajas István	1866.		H		
27.	Síremlék	Temető	Hilágyi Sándor	1866.		H		
28.	Síremlék	Temető	Könighauer Anna	1869.		H		
29.	Síremlék	Temető	Czifrusz Mátyásné	1871.		H		
30.	Síremlék	Temető	Szabó János	1873.		H		
31.	Síremlék	Temető	Schiveroborfel Mária	1885				
32.	Síremlék	Temető	Ászner János	1899.				
33.	Síremlék	Temető	Baum Annamária	1913.				
34.	Síremlék	Temető	„Erzsi”	1920.				
35.	Síremlék	Temető	Dr. Nagy Imre	1922.				
36.	Síremlék	Temető	Burghardt Mária	1928.				
37.	Síremlék	Temető	Vörös család	1971.				
38.	Síremlék	Temető	Kiss Ferenc	2003.				

3. KÖZTÉRI ALKOTÁSOK. Egyházi és világi. Faluvégi kereszt

39.	Útszéli kereszt	Attyapuszta-felé	Fehér kereszt	1827.	H			
40.	Útszéli kereszt	Ganna-felé (Szőlőhegy)	Krazi-Fodi	1871.	H			
41.	Útszéli kereszt	Gyulamajor-felé	Reizer Márton	1873.	H			
42.	Temetőkereszt	Temető	Schweighoffer Mátyás	1873.	H			
43.	Útszéli kereszt	Nórapi u. 11.		1910. k.	H			
44.	Szentháromság oszlop	Fő u. 12.	Keizer Ádám Grob Anna	1914.	H			
45.	Templomkereszt	R. k. templom		1933.	H			
46.	Emlékkereszt	Temető		2002				

4. RÉGÉSZETI LELETEK.

47.	Település-nyomok	Pápakovácsi Belterület	Középkor		116, 116/1, 116/2, 117, 118, 118/1, 119, 120, 122/4, 122/5, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 146/1, 146/2, 147, 148, 149, 160/1, 160/2.
48.	Cseréplelet	Izal-Gyula major	Középkor		099, 0101.
49.	Cseréplelet	„Kalapács”	Középkor		0119, 0119/3, 0145.
50.	Cseréplelet	„Sédre járó”	Középkor		012.
51.	Cseréplelet	„Sédre járó”	Bronz- római- kori		062/1, 062/2.
52.	Településnyomok	Attya major	Középkori		0177, 0180.
53.	Cseréplelet	„Haraszt”	Római-kori		023, 029.
54.	Vegyes leletek	Lásd a I/1. Régészet címszó alatt.			

**Pápakovácsi Község Önkormányzat Képviselő-testületének 26/2004. (X11.09.)
rendelete
egyes helyi jelentőségű természeti emlékek és építészeti örökségek védetté
nyilvánításáról**

Pápakovácsi Község Önkormányzat Képviselő-testülete a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésben és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 57. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következő rendeletet alkotja:

1.§

(1) A Képviselő-testület az 1. számú mellékletben felsorolt egyes fákat, növényeket (továbbiakban: természeti emlékek) illetve szobrokat, kereszteket, épületeket illetve ezek környékét, valamint közterületet (továbbiakban: építészeti örökség) helyi jelentőségű védelemben részesíti.

2.§

A védetté nyilvánítás célja

A védetté nyilvánítás célja a természeti emlékek és építészeti örökségek károsodásának megelőzése, elhárítása, az eddig bekövetkezett károsodás csökkentése, megszüntetése.

Fasorok esetén a hiányzó egyedek pótlása, épület, építmény esetén azoknak az eredeti állapothoz legközelebb álló állapotba való hozása; a jelen és a jövő nemzedék számára történő megőrzése és tervszerű fenntartása.

3.§

A védelem alá vont természeti emlékeket "Védett fa (fák)", az építészeti örökségeket "Védett szobor", „Védett épület” illetve "Védett terület" feliratú táblával kell ellátni.

4. §

(1) A védett természeti emlékek egészségi állapotának megőrzése érdekében végzendő munkálatok:

A fellépő növényi és állati kártevők elleni megelőző védelem biztosítása (permetezés).

A száraz ágrészek gondos időbeni eltávolítása, faseb kezelés.

A megfelelő nővőtér - és a lombkoronának megfelelő földterület - állandó gyommentességének biztosítása.

(2) A védett természeti emlék termőterülete védőövezetnek tekintendő. A védőövezet a törzs és a lombkorona széle által meghatározott terület függőleges vetülete körben 2 méterrel megnövelve. A védőövezet a védett cserjére is vonatkozik.

(3) A védőövezeten belül tilos a talajt burkolattal fedni. Amennyiben a védőövezeten belül már létezik burkolat, úgy a védőövezet betartása annak felújításakor érvényes.

A védett fasorban lévő faegyed szükségessé vált kivágása után a pótlást a következő ültetési időszakban el kell végezni. A pótlásra kerülő egyed kizárólag a védett fasor fafajának megfelelő, túlkoros méretű fa lehet.

Védett fasor védőövezetébe a fasor fajától eltérő fajú faegyedet ültetni nem lehet.

A védett természeti emlék egészségi állapotának megőrzése érdekében végzendő munkálatok elvégzése a 6. § (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározottak kötelessége.

Természetvédelmi hatósági jogkörök:

5.§

A védelem alá vont természeti emlékekkel kapcsolatos első fokú természetvédelmi hatósági jogkört - az 1996. évi LIII. törvény felhatalmazása alapján - a jegyző gyakorolja.

A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges a védett fasorban lévő, valamint egyes védett egyedek természetes állapotának megváltoztatásához, kivágásához. Az erre vonatkozó döntést megelőzően a képviselő-testület véleményt nyilvánít, kivéve, ha a fakivágás azonnali balesetveszély-elhárítás érdekében történik.

A jegyző korlátozhatja, felfüggesztheti vagy megtilthatja a védett természeti emléket és annak termőhelyét károsító vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységet.

A határozat - a védett természeti emlék vagy termőhely közvetlen vagy súlyos sérelme, illetve veszélyeztetése esetén - a jogorvoslatra tekintet nélkül azonnal végrehajthatónak nyilvánítható.

6.§

(1) A védelem alá vont emlékek megóvásáról, fenntartásáról, helyreállításáról a Képviselő-testület gondoskodik. E feladat ellátásával az önkormányzat tulajdonában álló területeken a terület mindenkori kezelőjét, ennek hiányában a tényleges használóját, egyéb területeken a terület mindenkori tulajdonosát, vagyonkezelőjét vagy használóját is megbízhatja.

(2) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) köteles kártérítés nélkül túrni a természetvédelmi hatóságnak a védett természeti emlék és termőhely oltalma, tudományos megismerése vagy bemutatása érdekében végzett tevékenységét, így különösen annak megközelítését, bemutatását, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését.

(3) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság a természeti emlék oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időszakosan használja, de csak olyan mértékben, hogy az a tulajdonos (vagyonkezelő, használó) mindennapi életvitelét nem zavarhatja.

(4) Az ingatlan mindenkori tulajdonosa (használója) köteles túrni védetté nyilvánítás ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését.

7.§

Tilos minden olyan tevékenység folytatása, amely a védelem alá vont természeti emlékek állapotát közvetlen vagy közvetett módon a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatja vagy veszélyeztet. Gondoskodni kell a védett természeti

emlék fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok és a vízháztartás megőrzéséről.

Szabálysértés

8.§

A jelen rendelet 1. sz. mellékletében felsorolt természeti emlékek védelmére vonatkozó szabályok megsértése esetén a környezet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény továbbá az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII.28.) Korm. rendelet szabályai szerint kell eljárni.

A környezet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján kiszabott természetvédelmi bírság az önkormányzat környezetvédelmi alapjának bevételi forrása.

A természetvédelmi bírság megfizetése nem mentesít a büntetőjogi, a szabálysértési, a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység korlátozására, felfüggesztésére, tiltására, továbbá a helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

Záró rendelkezés

9.§

E rendelet 2004. december 1. napján lép hatályba.

A rendelet kihirdetéséről a jegyző a helyben szokásos módon gondoskodik.

Pápakovácsi, 2004. november 29.

1. számú melléklet

Pápakovácsi Község Önkormányzat Képviselő-testületének egyes helyi jelentőségű természeti emlékek védetté nyilvánításáról szóló 26 /2004. (XII.01.) rendeletéhez

A rendelet 1. §-ában előírt természetvédelmi védettséget élvező egyes fák, szobrok, keresztek, területek felsorolása:

I. f.) Az örökségi érték és védettségük viszonya.

Pápakovácsi bel- és külterületén, négy országos védelem alatt építészeti emléke mellett, helyi védelemről szóló határozata is van, ennek ellenére több olyan örökségi érték található, amelyek jelenleg semmilyen védelmet nem élveznek.

Ismert régészeti lelőhelyeinek legtöbbje – egyet leszámítva – a külterületeken található ezért a belterületi rendezés csak részben van rájuk hatással. A régészeti kutatás megállapításai szerint, a középkori település a mai helyén, a római katolikus templom környezetében kell keresni, így a település ezen területe még számos régészeti érték őrzője lehet. A külterületeken végzett földmunkáknál fokozott eshetősége van régészeti emlékek előkerülésének a nyilvántartott lelőhelyeken kívül is.

Az országos és helyi műemléki védettséget élvező emlékei mellett több lakóház, gazdasági épület, faragott kőemléke (útszéli kereszt és szobor, síremlék) van, mely

helyi védelmet, de legfőképpen figyelmet érdemel. Javasoljuk az értékleltárunk szerinti szervezet helyi védelem szaksterű felülvizsgálatát, s ennek függvényében a feltételeinek megteremtését.

Pápakovácsi, 2004. november 29.

1. számú melléklet

Pápakovácsi Község Önkormányzat Képviselő-testületének egyes helyi jelentőségű természeti emlékek védetté nyilvánításáról szóló 26 /2004. (X11.01.) rendeletéhez

A rendelet 1. §-ában előírt természetvédelmi védettséget élvező egyes fák, szobrok, keresztek, területek felsorolása:

1. Somogyi Kastélykert egész területe

Hrsz.: 106/4, 106/5,

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indok: a településen egyedülálló fafaj (mamutfenyők) fenntartásának biztosítása.

2. Római Katolikus templom környezete és a platánfák

Hrsz.: 148, aszfaltos úttal határolt rész

Terület tulajdonosa: Római Katolikus Egyházközség

Terület kezelője: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Védetté nyilvánítás indoka: a területen található kopjafa, kőkereszt, I. és II. világháborús emlékmű és a ritka fafaj védelme.

Név: Református templom környezete

Hrsz.: 88.

Terület tulajdonosa: Református Egyházközség Pápakovácsi Terület kezelője: Pápakovácsi Község Önkormányzat

3. Szent Vendel szobor

Hrsz.: 110.

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: A település építészeti emlékeinek megőrzése

4. Szentháromság- szobor

Hrsz.: 147.

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: a település építészeti emlékeinek megőrzése

4. Nepomuki Szent János szobra

Hrsz.: 147.

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: a település építészeti emlékeinek megőrzése

5. Kőkereszt

Helye: Attyapuszta felé vezető úton, egykori belső majornál

Népi neve: fehér kereszt

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: a településen található építészeti emlékek megőrzése

6. Kőkereszt

Helye: Gyulamajor felé vezető úton

Védetté nyilvánítás indoka: a településen található építészeti emlékek megőrzése

7. Kőkereszt

Helye: Szőlőhegyen, a Gannára vezető út mellett

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: a településen található építészeti emlékek megőrzése

8. Emlékkereszt

Helye: Nórápi utca 11.

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: a településen található építészeti emlékek megőrzése

9. Temető egész területe

Hrsz.: 184.

Terület tulajdonosa: Pápakovácsi Község Önkormányzat

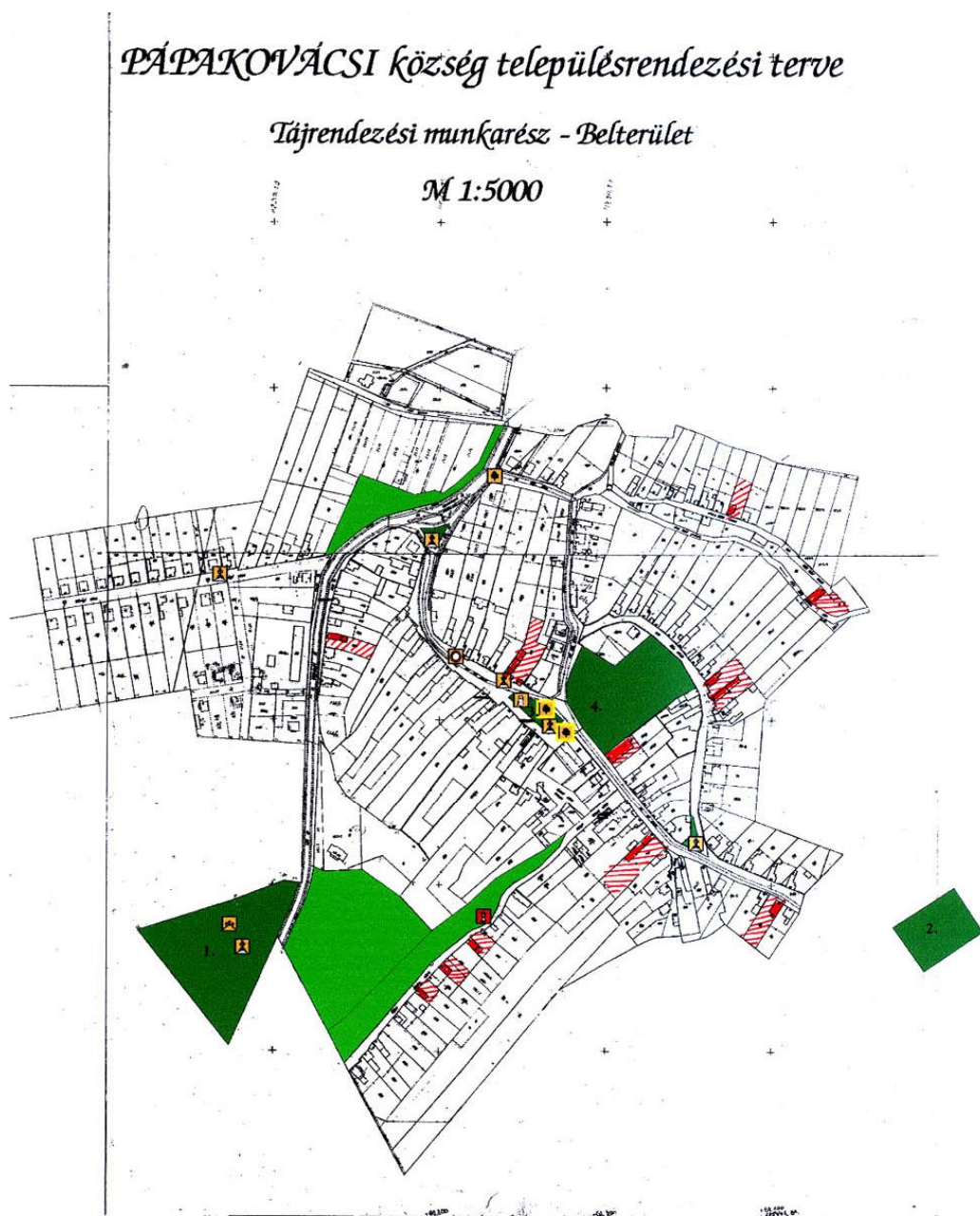
Terület kezelője: u.a.

Védetté nyilvánítás indoka: a terület jellegénél fogva jelenlegi állapotának fenntartása, az emlékkereszt és a faragott kereszt állagának megóvás

Megjegyzés (M.S.Cs.):

- * A Helyi Védelmi rendeletben megjelenő Szent Vendel és Nepomuki Szent János szobrai országosan védett emlékek.
- * A temető egész területének levédése kissé túlzott felvállalásnak tűnik, mivel hiányzik ezen belül a védendő síroknak egyenkénti megjelölése, illetve szakszerű leírása (beazonosítása).
- * A helyi védelem alá helyezett emlékek (pl. kőkeresztek) esetében is hiányoznak az emlékek beazonosítására szolgáló adatok.
- * A településen több olyan hagyományokat őrző építészeti emlék (lakóház, gazdasági épület) van, amelyeknek szintén ajánlott helyi védelem alá helyezésük.

Pápakovácsi. Nyilvántartásba vett építészeti emlékek.



JELMAGYARÁZAT

Jelentős zöldfelületi elemek:

Zöldfelületi intézmények:

1. Temető
2. Sportpálya
- Közkert, közpark:
3. Templomkert

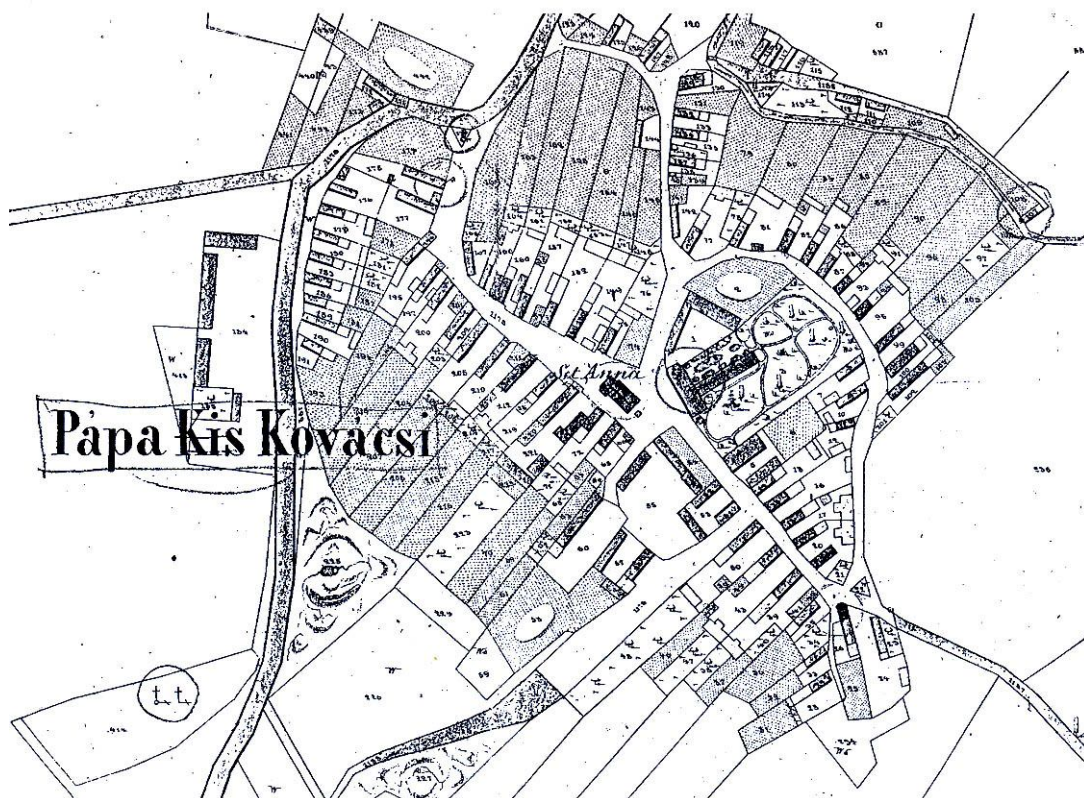
Jelentős zöldfelületi igényű intézmények:

4. Általános Iskola kertje

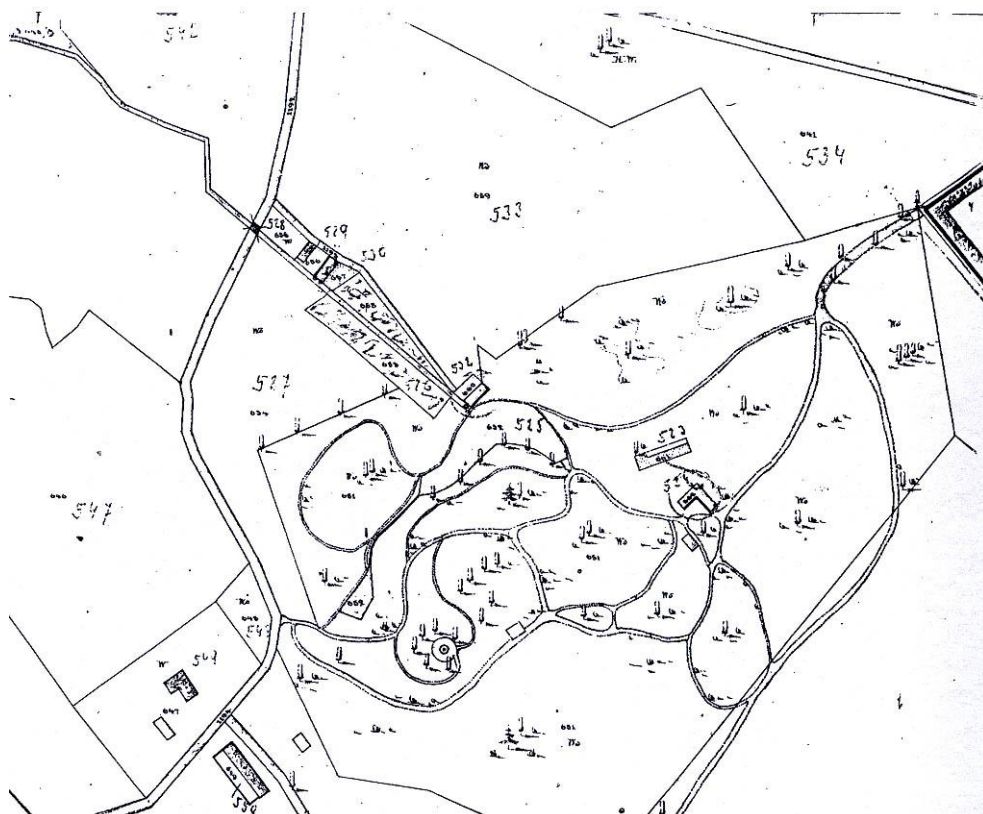
Jelentős potenciális zöldfelület

- Gólyafészek
- Világháborús emlékmű
- Koros fa, facsoport
- Értékes sírkoszorúk
- Feszület, szobor
- Javaslat védetté nyilvánításra
- Illegális hulladéklerakó

Pápakovácsi. Kataszteri térkép 1857.



Attyapuszta.



Pápakovácsi. Történeti térképek.



Első katonai felmérés (1766-1785).

Forrás: Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest. Térképtár.



Második katonai felmérés (1852 k.).

Forrás: Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest. Térképtár.



Harmadik katonai felmérés. (1890 k.)

Forrás: Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest. Térképtár.